

Väliaikainen
valmistelutoimielin
Ohjausryhmä

§ 114

22.10.2018

§ 95

05.11.2018

Maaseutuvaikutusten arviointi työkaluna maakuntauudistuksessa -hanke

VATE § 114

Maaseutuvaikutusten arviointi työkaluna maakuntauudistuksessa -hanke on pilottihanke, joka toteutettiin maakunta- ja sote-uudistuksen valmisteluvaiheessa vuosina 2017 ja 2018. Hankkeen tavoitteena oli varmistaa osaltaan, että maakunta- ja sote-uudistuksessa huomioidaan asiat, joilla on keskeinen merkitys maaseudun tulevaisuuteen eli maaseudun palveluihin, elinvoimaan sekä demokratiaan, sekä uudistuksen valmisteluvaiheessa että uusien maakuntien toiminnassa. Hankkeen toisena tavoitteena oli maaseutuvaikutusten arvioinnin (MVA) käyttöönoton edistäminen sekä MVA-tökalun kehittäminen siten, että se olisi tulevaisuudessa normaali käytäntö päätöksenteossa eri tasoilla. Hanke oli Suomen Kuntaliiton hallinnoima ja Maa- ja metsätalousministeriön rahoittama valtakunnallinen kehittämishanke (Makera).

Hankkeen pilottimaakunniksi valittiin kaksi erilaista maakunta, Kainuu ja Pirkanmaa. Maaseutuvaikutusten arviointia tehtiin ennakoarviointina uudistuksen valmistelun aikana. Pilotit kokosivat omat asiantuntijaryhmänsä, jotka ohjasivat ja toivat oman toimialansa asiantuntemusta arviointityöhön. Kainuussa ja Pirkanmaalla MVA-prosessien toimenpiteet olivat lähes samanlaiset, mutta toteutusaikataulu ja tavat vaihtelivat. Molemmissa maakunnissa tehtiin tiivistä yhteistyötä maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelijoiden kanssa koko arviointiprosessin ajan. MVA-prosessit sisälsivät mm. yhteistyötä uudistuksen valmisteluryhmien kanssa, yhteisen sähköisen kyselyn, osallistavia yleisötilaisuuksia sekä tiedottamista.

Piloteissa huomattiin, että vaikka maakunnat ovat erilaisia, ovat asukkaiden, yrittäjien ja järjestöjen tarpeet hyvin samanlaisia. Kuitenkin, alueiden eroista johtuen, haasteiden ratkaisutavat voivat vaihdella. Siksi maakuntien ja kuntien mahdollisuudet paikkaperustaiseen kehittämiseen sekä eri alueiden vahvuuksien hyödyntämiseen tulee varmistaa uudistuksessa. Hankkeessa tehdyn sähköisen kyselyn ja pidettyjen työpajojen tulosten perusteella keskeisimpiä asioita tulevan maakunnan toiminnassa maaseudun kannalta arvioitiin olevan palveluverkon rakentuminen, maakunnan hankintakäytännöt, digitalisaation hyödyntäminen, demokratian toteutuminen, tieverkoston ja teiden kunto sekä läpileikkaavana kysymyksenä rahoituksen riittäminen.

Vaikka epävarmuus uudistuksen toteutumisesta ja aikataulusta heijastui arviointiprosessissa, hanke edisti osaltaan MVA-työkalun hyödyntämistä ja kehittämistä. Erityisesti pilottimaakunnissa toimijat tulivat tietoisiksi maaseutunäkökulmasta sekä MVA-työkalun hyödyntämisestä ja merkityksestä. Molemmissa pilottimaakunnissa maaseutunäkökulma on otettu mukaan maakuntauudistukseen liittyvään strategiatyöhön hankkeessa kehitettyä MVA-mallia hyödyntäen. Lisäksi pilottimaakuntien palvelulupauksen laadinnassa tullaan soveltamaan maaseutuvaikutusten arviointinäkökulmaa. Maaseudun huomioiminen uuden maakunnan suunnittelussa vaikuttaa maaseudun elinoloihin pitkällä aikajänteellä ja on yksi hankkeen merkittävimmistä saavutuksista. Lopputuotoksena molemmissa piloteissa koottiin maakunnalliset politiikkasuositukset sekä maakunta- ja sote-uudistuksen valmisteluun että myöhemmin uusille maakunnille hyödynnettäviksi. Poliittikkasuositukset koottiin arviointiprosessin aikana kootun materiaalin pohjalta ja jatkossa ne levitetään asiantuntijoiden ja päättäjien käyttöön.

Politiikkasuositukset nostavat esille ne asiat ja haasteet, joita erityisesti tulee käsitellä muutosprosessien eri vaiheissa. Maakunnallisten politiikkasuositusten pohjalta laadittiin valtakunnalliset politiikkasuositukset painottaen erityisesti maaseutuvaikutusten arviointi -menetelmän käyttöönottoa tulevissa maakunnissa. Maaseutupolitiikan neuvottelukunnan sihteeristö tiedottaa ja viestii politiikkasuosituksista valtakunnallisesti. Tärkeä on varmistaa, että valtakunnalliset maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelijat ja päättäjät tulevat tietoisiksi maaseudun tarpeista ja huolenaiheista sekä etsivät niihin ratkaisuja. Poliittikkasuositukset Kainuun maakunnalle ja Kainuun pilotin loppuraportti ovat liitteenä.

Liite nro: 3 Poliittikkasuositukset Kainuun maakunnalle

Liite nro: 4 Kainuun pilotin loppuraportti

Lisätietoja asiasta antaa aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas, puh. 040 574 0804 tai sähköpostitse etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Valmistelujohtajan ehdotus:

Väliaikainen valmistelutoimielin merkitsee asian tiedoksi.

Väliaikainen valmistelutoimielin lähettää asian ohjausryhmälle tiedoksi.

Väliaikainen valmistelutoimielin:

Aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esitteli asiaa.

Väliaikainen valmistelutoimielin merkitsi asian tiedoksi.

Väliaikainen valmistelutoimielin lähettää asian ohjausryhmälle tiedoksi.

Ohjausr § 95

Politiikkasuositukset Kainuun maakunnalle ja Kainuu pilotin loppuraportti ovat liitteenä.

Liite nro: 3 Politiikkasuositukset Kainuun maakunnalle

Liite nro: 4 Kainuun pilotin loppuraportti

Lisätietoja asiasta antaa aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas, puh. 040 574 0804 tai sähköpostitse etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Puheenjohtajan ehdotus:

Ohjausryhmä merkitsee asian tiedoksi.

Ohjausryhmä:

Aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas esitteli asiaa.

Ohjausryhmä merkitsi asian tiedoksi.

Juha Kärkkäinen poistui kokouksesta klo 13:56 tämän pykälän aikana.